ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 25ης Ιουλίου 1991 *

Στην υπόθεση C-208/90,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του High Court της Ιρλανδίας προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Theresa Emmott

και

Minister for Social Welfare και, **Attorney General,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με την αμοιβαία σχέση μεταξύ των εθνικών προθεσμιών για την υποβολή αιτήσεων ένδικης προστασίας και το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, T. F. O'Higgins, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco, προέδρους τμήματος, Sir Gordon Slynn, K. N. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Theresa Emmott, εκπροσωπούμενη από τους Mary Robinson, senior counsel, και Gerard Durcan, barrister-at-law, κατ' εντολήν Gallagher Shatter, solicitors,

— η Ιρλανδική Κυβέρνηση και οι καθών-εναγόμενοι της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενοι από τον Louis J. Dockery, chief state solicitor, επικουρούμενο από τους David Byrne, senior councel, και Aindrias O'Caoimh, barrister-at-law,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. R. Bot, Γενικό Γραμματέα Εξωτερικών Υποθέσεων,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον Hussein A. Kaya, treasury solicitor,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την Karen Banks, μέλος της Νομικής της Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τις παρατηρήσεις που ανέπτυξαν η Theresa Emmott, εκπροσωπούμενη από τη Mary Finley, senior counsel, η Ιρλανδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον C. Vajda, barrister, και η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση της 20ής Φεβρουαρίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Απριλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 22ας Ιουνίου 1990, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Ιουλίου 1990, το High Court της Ιρλανδίας υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα σχετικά με το ζήτημα αν ένα κράτος μέλος το οποίο δεν έχει μεταφέρει ορθώς στο εσωτερικό του δίκαιο την οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160, στο εξής: η οδηγία), μπορεί, επικαλούμενο την εκπνοή των εθνικών προθεσμιών για την υποβολή αιτήσεως ένδικης προστασίας, να εμποδίσει έναν ιδιώτη να κινήσει διαδικασία για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που αντλεί από διατάξεις της οδηγίας αυτής οι οποίες είναι αρκούντως ακριβείς και απαλλαγμένες αιρέσεων ώστε να μπορεί να γίνεται επίκλησή τους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της T. Emmott και, αφετέρου, του Minister for Social Welfare και του Attorney General της Ιρλανδίας σχετικά με τις πρόσθετες κοινωνικές παροχές που ζητεί η ενδιαφερομένη βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας.

3 Η διάταξη αυτή απαγορεύει κάθε διάκριση στηριζόμενη στο φύλο, ιδίως όσον αφορά τον υπολογισμό παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και συντηρούμενου προσώπου. Το άρθρο 5 ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να καταργήσουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Δυνάμει του άρθρου 8, τα κράτη μέλη όφειλαν να θέσουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν προς την οδηγία εντός έξι ετών από της κοινοποιήσεώς της, δηλαδή πριν από τις 23 Δεκεμβρίου 1984.

4 Η οδηγία μεταφέρθηκε στο ιρλανδικό δίκαιο με τον Social Welfare (υπ' αριθ. 2) Act της 16ης Ιουλίου 1985, του οποίου όμως οι διατάξεις άρχισαν να ισχύουν, κατά διάφορες ημερομηνίες, εντός του 1986. Με τον νόμο αυτό, ο οποίος δεν ίσχυσε αναδρομικώς από τις 23 Δεκεμβρίου 1984, θεσπίστηκε ομοιόμορφος συντελεστής παροχών για άνδρες και γυναίκες, το δε δικαίωμα προσαυξήσεων για συντηρούμενο ενήλικο τέκνο εξαρτήθηκε από τις ίδιες προϋποθέσεις.

5 Ωστόσο, στις 12 Δεκεμβρίου 1986, ο Minister for Social Welfare εξέδωσε τους Social Welfare (Preservation of Rights) (υπ' αριθ. 2) Regulations του 1986 (Statutory Instrument υπ' αριθ. 422 του 1986). Η ρύθμιση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την προσωρινή διατήρηση του ευεργετήματος της καταβολής περιοδικών εξισωτικών καταβολών στους εγγάμους άνδρες, οι οποίοι λόγω της θέσεως σε ισχύ του προαναφερθέντος νόμου της 16ης Ιουλίου 1985 είχαν απωλέσει το δικαίωμά τους για αυτόματες προσαυξήσεις παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω συντηρουμένου ενηλίκου. Η ισχύς των μεταβατικών αυτών διατάξεων παρατάθηκε επανειλημμένα και, εν πάση περιπτώσει, μέχρι τις 2 Ιανουαρίου 1989.

6 Στο πλαίσιο μιας παλαιότερης υποθέσεως, όπου δύο έγγαμες γυναίκες είχαν ζητήσει από τους ίδιους καθών την καταβολή του ίδιου ποσού παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως με αυτό που καταβαλλόταν στους εγγάμους άνδρες που βρίσκονταν σε όμοια προς αυτές οικογενειακή κατάσταση, το Δικαστήριο, στο οποίο το High Court είχε υποβάλει σχετικό προδικαστικό ερώτημα, αποφάνθηκε ότι μπορεί να γίνεται επίκληση του προαναφερθέντος άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας από τις 23 Δεκεμβρίου 1984, προκειμένου να ματαιώνεται η εφαρμογή κάθε διατάξεως εθνικού δικαίου που δεν είναι σύμφωνη προς το εν λόγω άρθρο και ότι, ελλείψει εκτελεστικών μέτρων της διατάξεως αυτής, οι γυναίκες δικαιούνται να υπάγονται στο ίδιο καθεστώς με τους άνδρες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση (βλ. την απόφαση της 24ης Μαρτίου 1987, 286/85, McDermott και Cotter, Συλλογή 1987, σ. 1453).

7 Με την απόφαση της 13ης Μαρτίου 1991, C-377/89, Cotter και McDermott (Συλλογή 1991, σ. I-1155), που εξέδωσε κατόπιν υποβολής σχετικού προδικαστικού ερωτήματος από το Supreme Court της Ιρλανδίας ενώπιον του οποίου οι ίδιες αιτούσες είχαν προβάλει νέες αξιώσεις, το Δικαστήριο απάντησε ότι το προαναφερθέν άρθρο 4, παράγραφος 1, έχει την έννοια ότι οι έγγαμες γυναίκες δικαιούνται των ιδίων προσαυξήσεων παροχών και αντισταθμιστικών καταβολών με αυτές που χορηγούνται στους εγγάμους άνδρες που βρίσκονται στην ίδια με αυτές οικογενειακή κατάσταση, έστω και αν αυτό επρόκειτο να συνεπάγεται διπλές καταβολές ή να αντίκειται στην απαγόρευση του αδικαιολογήτου πλουτισμού που προβλέπει το ιρλανδικό δίκαιο.

8 Σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση (βλ. σκέψη 24), η οδηγία δεν προβλέπει καμία παρέκκλιση από την οριζόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, με την οποία να μπορούν να παραταθούν τα αποτελέσματα προγενεστέρων εθνικών διατάξεων τα οποία συνιστούν διακρίσεις, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να μη μπορούν να διατηρήσουν μετά τις 23 Δεκεμβρίου 1984 ανισότητες μεταχειρίσεως που οφείλονται στο γεγονός ότι οι απαιτούμενες για τη γένεση του δικαιώματος επί των αντισταθμιστικών καταβολών προϋποθέσεις υφίσταντο πριν απ' αυτήν την ημερομηνία. Το γεγονός ότι οι ανισότητες αυτές απορρέουν από μεταβατικές διατάξεις δεν δικαιολογεί καμία διαφορετική εκτίμηση.

9 Η Emmott είναι έγγαμη με συντηρούμενα τέκνα. Από τις 2 Δεκεμβρίου 1983 λαμβάνει παροχή λόγω αναπηρίας δυνάμει της σχετικής με την κοινωνική ασφάλιση ιρλανδικής νομοθεσίας. Μέχρι τις 18 Μαΐου 1986 ελάμβανε την παροχή αυτή με μειωμένο συντελεστή όπως συνέβαινε κατά την εποχή εκείνη με όλες τις έγγαμες γυναίκες. Μετά τις τροποποιήσεις της ιρλανδικής νομοθεσίας, η παροχή αυτή προσαρμόστηκε τρεις φορές: από τις 19 Μαΐου 1986 άρχισε να λαμβάνει επίδομα με τον συντελεστή που ισχύει για άνδρες ή γυναίκες χωρίς όμως τις προσαυξήσεις λόγω συντηρούμενων τέκνων. Οι προσαυξήσεις αυτές δεν άρχισαν να της χορηγούνται παρά μετά τις 17 Νοεμβρίου 1986. Τέλος, από τον Ιούνιο του 1988 άρχισε να λαμβάνει, αναδρομικώς από τις 28 Ιανουαρίου 1988, σύνταξη λόγω αναπηρίας με τον προσωπικό συντελεστή που ισχύει συνήθως για άνδρες ή γυναίκες, προσηυξημένο λόγω συντηρούμενων τέκνων.

10 Ευθύς μετά την έκδοση της προαναφερθείσας αποφάσεως του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1987 η Emmott απευθύνθηκε εγγράφως στον Minister for Social Welfare, ζητώντας να αρχίσει να λαμβάνει, από τις 23 Δεκεμβρίου 1984, το ίδιο ποσό παροχών με αυτό που καταβαλλόταν σε έγγαμο άνδρα ευρισκόμενο σε κατάσταση όμοια προς τη δική της.

11 Με έγγραφο της 26ης Ιουνίου 1987 ο υπουργός απάντησε στην ενδιαφερομένη ότι, δεδομένου ότι η οδηγία αποτελούσε ακόμα το αντικείμενο διαφοράς ενώπιον του High Court, καμία απόφαση δεν μπορούσε να ληφθεί σχετικά με το αίτημά της και ότι αυτό θα εξεταζόταν μετά την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου αυτού.

12 Με Διάταξη της 22ας Ιουλίου 1988 το High Court επέτρεψε στην ενδιαφερομένη να υποβάλει αίτηση δικαστικού ελέγχου για τη λήψη των παροχών που δικαιούταν από τις 23 Δεκεμβρίου 1984 και δεν της είχαν καταβληθεί κατά παράβαση του προαναφερθέντος άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, δηλαδή προσθέτων παροχών αναπηρίας με τον ενδεδειγμένο προσωπικό συντελεστή, προσαυξήσεων για συντηρούμενο ανήλικο και τέκνα καθώς και αντισταθμιστικών καταβολών. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο επιφυλάχθηκε να αποφανθεί ως προς το δικαίωμα των καθών να επικαλεστούν τη μη τήρηση των προθεσμιών για την κίνηση των σχετικών ένδικων διαδικασιών.

13 Μεταξύ των « Rules of the Superior Courts 1986 », η ασκούσα εν προκειμένω επιρροή διάταξη είναι το Order 84, Rule 21, παράγραφος 1, η οποία έχει ως εξής:

« Η αίτηση για να επιτραπεί η άσκηση " judicial review " (δικαστικού ελέγχου) πρέπει να υποβάλλεται το ταχύτερο δυνατό και, εν πάση περιπτώσει, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία κατέστησαν για πρώτη φορά γνωστοί οι λόγοι για μια τέτοια αίτηση ή εντός έξι μηνών όταν με τη σχετική αίτηση ζητείται η έκδοση Διατάξεως " certiorari ", εκτός αν το Δικαστήριο κρίνει ότι υφίστανται επαρκείς λόγοι για την παρέκταση της σχετικής προθεσμίας. »

14 Πράγματι, καθώς οι οικείες εθνικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι η εκ μέρους της ενδιαφερομένης καθυστέρηση στην κίνηση της σχετικής ένδικης διαδικασίας εμπόδιζε να γίνει δεκτή η αίτησή της, το High Court, με την προαναφερθείσα Διάταξή του της 22ας Ιουνίου 1990, αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

« Πρέπει η απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1987 στην υπόθεση 286/85, Norah McDermott και Ann Cotter κατά The Minister for Social Welfare and Attorney General (Συλλογή 1987, σ. 1453), με την οποία το Δικαστήριο, κρίνοντας επί προδικαστικών ερωτημάτων που του είχαν υποβληθεί, σύμφωνα με το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, από το High Court ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας του Συμβουλίου 79/7/ΕΟΚ της 19ης Δεκεμβρίου 1978, αποφάνθηκε ότι:

" 1) Σε περίπτωση που δεν έχουν εκδοθεί εκτελεστικά μέτρα της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ της 19ης Δεκεμβρίου 1978 μπορεί, από τις 23 Δεκεμβρίου 1984, να γίνεται επίκληση του άρθρου 4, παράγραφος 1, που απαγορεύει κάθε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, για να ματαιώνεται η εφαρμογή κάθε διατάξεως εθνικού δικαίου που δεν είναι σύμφωνη προς το εν λόγω άρθρο.

2) Ελλείψει εκτελεστικών μέτρων του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, οι γυναίκες δικαιούνται να υπάγονται στο ίδιο καθεστώς με τους άνδρες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, καθεστώς που, ενόσω δεν έχουν εκδοθεί εκτελεστικά μέτρα της οδηγίας αυτής, εξακολουθεί να παραμένει το μόνο ισχύον σύστημα αναφοράς. ",

να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση υποβολής ενώπιον εθνικού δικαστηρίου αιτήματος, στηριζόμενου στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, εκ μέρους εγγάμου γυναικός για ίση μεταχείριση και καταβολή αποζημιώσεως, λόγω προβαλλομένης δυσμενούς διακρίσεως την οποία η εν λόγω γυναίκα υπέστη διότι δεν εφαρμόστηκαν επ' αυτής οι κανόνες που ισχύουν για τους ευρισκομένους στην ίδια κατάσταση άνδρες, αντίκειται προς τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου το ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στηρίχθηκαν σε κανόνες του εθνικού τους δικονομικού δικαίου, ειδικότερα στους σχετικούς με προθεσμίες κανόνες, προκειμένου να ζητήσουν την απόρριψη του αιτήματος αυτού ώστε να μειωθεί το ποσό της ή ουδόλως να επιδικασθεί τέτοια αποζημίωση; »

15 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς το νομοθετικό πλαίσιο και τα περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

16 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως τις αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1976, 33/76, Rewe, Συλλογή 1976, σ. 1989, και της 9ης Νοεμβρίου 1983, 199/82, San Giorgio, ECR 1983, σ. 3595), στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους εμπίπτει, ελλείψει σχετικών κοινοτικών κανόνων, η ρύθμιση των διαδικαστικών προϋποθέσεων όσον αφορά αιτήσεις παροχής έννομης προστασίας με τις οποίες αποσκοπείται η διασφάλιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου, εφόσον όμως οι προϋποθέσεις αυτές δεν είναι λιγότερο ευνοϊκές απ' ό,τι αυτές που αφορούν παρόμοιες απαιτήσεις οι οποίες στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο ούτε μπορούν να είναι τέτοιες ώστε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμονται από την κοινοτική έννομη τάξη.

17 Καίτοι, καταρχήν, η πρόβλεψη ευλόγων αποκλειστικών προθεσμιών για την κίνηση της σχετικής ένδικης διαδικασίας πληροί τις δύο προαναφερθείσες προϋποθέσεις, πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των οδηγιών.

18 Σύμφωνα με το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, « η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών ». Καίτοι είναι αληθές ότι η διάταξη αυτή αφήνει στα κράτη μέλη την ελεύθερη επιλογή των μέσων και μεθόδων που διασφαλίζουν την εφαρμογή της οδηγίας, η ελευθερία αυτή διατηρεί ακέραια την υποχρέωση κάθε κράτους που είναι αποδέκτης της οδηγίας να λάβει στο πλαίσιο της εσωτερικής του έννομης τάξης όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας σύμφωνα με τον επιδιωκόμενο στόχο (βλ. την απόφαση της 10ης Απριλίου 1984, 14/83, Van Colson και Kamann, Συλλογή 1984, σ. 1891).

19 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν αποτελεσματικά την πλήρη εφαρμογή των οδηγιών κατά τρόπο αρκούντως σαφή και ακριβή ώστε όταν οι οδηγίες αποσκοπούν στη δημιουργία δικαιωμάτων υπέρ των ιδιωτών, οι δικαιούχοι να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν το πλήρες περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και, ενδεχομένως, να τα προβάλλουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (βλ. ιδίως την απόφαση της 9ης Απριλίου 1987, 363/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1987, σ. 1733).

20 Μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, όταν ένα κράτος μέλος έχει παραλείψει να λάβει τα εκτελεστικά μέτρα που απαιτούνται ή έχει θεσπίσει μέτρα μη σύμφωνα προς την οδηγία, το Δικαστήριο αναγνωρίζει στους πολίτες το δικαίωμα να επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων την οδηγία κατά του παραλείψαντος κράτους μέλους. Η ελάχιστη αυτή εγγύηση, που απορρέει από τον αναγκαστικό χαρακτήρα της υποχρεώσεως που επιβάλλεται στα κράτη μέλη από τις οδηγίες, δεν μπορεί να χρησιμοποιείται από τα κράτη μέλη ως δικαιολογία προκειμένου αυτά να απαλλάσσονται από την υποχρέωση έγκαιρης λήψεως των εκτελεστικών μέτρων που ενδείκνυνται ανάλογα με το αντικείμενο κάθε οδηγίας (βλ. την απόφαση της 6ης Μαΐου 1980, 102/79, Επιτροπή κατά Βελγίου, ECR 1980, σ. 1473).

21 Πράγματι, για όσο χρόνο μια οδηγία δεν έχει μεταφερθεί ορθώς στο εθνικό δίκαιο, οι πολίτες δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν πλήρως τα δικαιώματά τους. Αυτή η κατάσταση αβεβαιότητας για τους πολίτες εξακολουθεί να υφίσταται και μετά την έκδοση αποφάσεως με την οποία το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το οικείο κράτος μέλος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του από την οδηγία, αυτό δε έστω και αν το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι τόσο η μια όσο και η άλλη από τις διατάξεις της οδηγίας είναι αρκούντως ακριβείς και απαλλαγμένες αιρέσεων ώστε να μπορούν να προβάλλονται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

22 Μόνο η ορθή μεταφορά μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο θέτει τέρμα σ' αυτήν την κατάσταση αβεβαιότητας και μόνο κατά το χρονικό σημείο της μεταφοράς αυτής δημιουργείται η ασφάλεια δικαίου που πρέπει να υφίσταται προκειμένου να ζητείται από τους πολίτες να προβάλλουν τα δικαιώματά τους.

23 Εξ αυτού έπεται ότι μέχρι το χρονικό σημείο της ορθής μεταφοράς της οδηγίας, το κράτος μέλος που δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του δεν μπορεί να προβάλλει την εκπρόθεσμη κίνηση από έναν ιδιώτη της σχετικής κατ' αυτού ένδικης διαδικασίας για την προστασία των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζονται από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής, η δε σχετική προθεσμία του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να αρχίσει να τρέχει παρά μόνο μετά από το χρονικό αυτό σημείο.

24 Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, για όσο χρόνο ένα κράτος μέλος δεν έχει μεταφέρει ορθώς στην εσωτερική του έννομη τάξη τις διατάξεις της οδηγίας 79/7, συνιστά παράβαση του κοινοτικού δικαίου η εκ μέρους των αρμοδίων αρχών αυτού του κράτους μέλους επίκληση των εθνικών δικονομικών κανόνων των σχετικών με τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ιδιώτες μπορούν να προσφεύγουν κατά των αρχών αυτών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για την προστασία δικαιωμάτων που παρέχονται απευθείας από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

25 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιρλανδική Κυβέρνηση, η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του προδικαστικού ερωτήματος που του υπέβαλε το High Court της Ιρλανδίας με Διάταξη της 22ας Ιουνίου 1990, αποφαίνεται:

Για όσο χρόνο ένα κράτος μέλος δεν έχει μεταφέρει ορθώς στην εσωτερική του έννομη τάξη τις διατάξεις της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, συνιστά παράβαση του κοινοτικού δικαίου η εκ μέρους των αρμοδίων αρχών αυτού του κράτους μέλους επίκληση των εθνικών δικονομικών κανόνων των σχετικών με τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ιδιώτες μπορούν να προσφεύγουν κατά των αρχών αυτών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για την προστασία δικαιωμάτων που παρέχονται απευθείας από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

Due O'Higgins Rodríguez Iglesias Díez de Velasco

Slynn Κακούρης Joliet Schockweiler Kapteyn

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουλίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due